

Arion banki

Greining og mat á lánshæfi

Lánshæfiseinkunn			i.A2
Horfur		Jákvæðar	
i.AAA	i.BBB1	i.B2	
i.AA1	i.BBB2	i.B3	
i.AA2	i.BBB3	i.CCC1	
i.AA3	i.BB1	i.CCC2	
i.A1	i.BB2	i.CCC3	
i.A2	i.BB3	i.CC	
i.A3	i.B1	i.C	

Einkunn: i.A2
 Horfur: Jákvæðar, hækka úr stöðugum
 Sértryggt skuldabréf: i.AAA, horfur stöðugar

Fjárhagur	2015	2014
Nettó vaxtatekjur	26.992	24.220
Nettó þjónustutekjur	14.484	13.309
Hrein virðisbreyting	-3.087	2.135
Rekstrartekjur	86.555	53.990
Hagnaður fyrir skatta	52.454	29.083
Hagnaður	49.679	28.594
Heildar eignir	1.011.043	933.736
Heildar skuldir	809.149	771.524
Heildar eigið fé	201.894	160.711
Áhættugrunnur eigna	807.911	696.010
Eiginfjárfáttur A	23,4%	21,8%
CAD hlutfall	24,2%	26,3%
Kostnaðarhlutfall	53,0%	50,1%
Útlán / Innlán	145,0%	142,3%
Arðsemi eigin fjár	10,4%	18,6%
Hlutfall vandræðalána	2,5%	4,4%

Greinendur:
 Ari Freyr Hermannsson
 Hreiðar Már Hermannsson

Matsnefnd:
 Ólafur Ásgeirsson
 Þórður Jónsson

Einkunn

Mat Reitunar á lánshæfi Arion banka er **i.A2 með jákvæðum horfum**. Horfur hafa því breyst úr stöðugum í jákvæðar. Meginástæða breytingar nú felst í þeim stóru skrefum sem stjórnvöld hafa tekið vegna uppgjörs fallinna fjármála fyrirtækja á grundvelli stöðugleikaskilyrða og losun fjármagnshatta.

Samantekt – ytra umhverfi og innviðir styrkjast áfram

Arion banki hefur nýtt sér vel þann góða meðbyr sem verið hefur í íslensku efnahagslífi til að byggja upp traustan og vel rekinn banka. Allar helstu fjárhagskennitölur hans eru nú meðal þess sem batnar og niðurstöður álagssprófa koma ágætlega út. Almennt byggir lánshæfismatið á góðum rekstri, sterkri markaðsstöðu, batnandi áhættudreifingu, háu eiginfjárlutfalli og sterku lausafjárlutfalli, ásamt líklegum stuðningi Seðlabankans ef þörf reynist á. Efnahagshorfur eru ágætær og framfarhorfur bankans góðar að mati Reitunar.

Stóra málið nú fyrir bankann, líkt og marga aðra, er hvernig fer með áform stjórnvalda um losun fjármagnshatta. Sú áætlun sem stjórnvöld vinna effir og hafa innleitt að hluta er með það meginmarkmið að draga úr áhættu af losun fjármagnshatta. Góður árangur þar er líklegur til að skila sér til bankans með jákvæðum og margvíslegum hætti. Takist hinsvegar illa til getur það leitt til neikvæðari sviðsmynda fyrir bankann sem og íslenskt efnahagslíf.

Alla tíð hefur verið ljóst að núverandi eigendur verða ekki langtímaeigendur bankans. Gera má ráð fyrir að breytingar geti orðið í eignarhaldi á næstu misserum. Það hefur verið stefna bankans að einfalda rekstur hans og draga úr áhættu og óvissu og endurmóta hann smám saman út frá þeim grunnþörfum sem hlutverk hans nær til.

Horfur eru á að lánshæfi bankans gæfi batnað enn frekar ef vel tekst til við losun fjármagnshatta. Takist hinsvegar illa til í því verkefni gæti það haft neikvæð áhrif á lánshæfismatið.

Lánshæfismat Reitunar byggir á innlendu mati en ekki alþjóðlegu og því er í fyrir framan einkunnarbókstafina. Innlent metur lánshæfi út frá besta innlenda lántakandanum, þ.e. ríkissjóði, og áhættu eins og hún horfir við innlendum fjárfestum. Viðmiðunareinkunn besta innlenda lántakans, ríkissjóðs, er í.AAA. Alþjóðlegt mat hinsvegar miðar einkunn út frá besta alþjóðlega lántakandanum og áhættu eins og hún horfir við alþjóðlegum fjárfestum.

Sterkt vörumerki og samkeppnisstaða

Arion banki er einn af þremur stóru bönkunum hér á landi. Vörumerkið er sterkt og tekjur koma í nokkuð jöfnum hlutföllum frá einstaklingum og fyrirtækjum. Sé horft til lengri tíma hefur bankinn góðar undirstöður til að ná góðri og stöðugri arðsemi. Núverandi viðskiptalíkan er nokkuð hefðbundið auk þess sem bankinn hefur eignast Valitor að fullu og er með frágengið kaupþilboð í Vörð tryggingafélag sem býður samþykkis þar til bærra stjórnvalda. Bankinn nær fram stöðugleika í rekstri vegna traustrar og dreifðrar kjarnastarfsemi.

Sterk fjárhagsstaða

Fjárhagsstaða bankans er sterk. Eiginfjárlutfallið í lok fyrsta ársfjórðungs var 27,0% og þar af var eiginfjárbáttur A (CET 1) 26,2%. Lausafjárþekja (LCR) er mæld sem hlutfallið á milli lausafjáreigna og vænts útflæðis næstu 30 daga við álagsaðstæður. Var hún í lok fyrsta ársfjórðungs 2016 153% í heild, þ.e. samanlagt í íslenskum krónum og erlendum myntum. Hlutfallið er vel umfram lágmarkskröfur skv. nýjum reglum Seðlabankans sem eru 100% í erlendum myntum og 80% í heildina. Jafnframt er vogunarhlutfallið (e. leverage ratio) sterkt eða 17,3%. Frumvarp til laga um breytingu á lögum um fjármálafyrirtæki, nr. 161/2002, munu lögfesta þetta hlutfall og muni verða miðað við að það verði að lágmarki 3% Tier 1.¹

Áfram eru ýmsir áhættuþættir og óvissa til staðar, einkum í ytra umhverfinu, sem kalla á sterka fjárhagsstöðu bankans eins og áður hefur verið nefnt. Eiginfjárlutfall Arion banka sem og annarra íslenskra banka er hærra en þekkist annarsstaðar í Evrópu. Í júlí 2015 var CRD IV tilskipunin innleidd að hluta inn í íslenska lagasetningu, m.a. varðandi eiginfjárlutfall. Fjármálaeftirlitið innleiddi 1. mars 2016 tillögur Fjármálastöðuleikaráðs frá 22. janúar 2016 um eiginfé og eiginfjárauka. Samtals er gerð krafa um 14% eignfjárlutfall með eiginfjáraukum meðtöldum á öðrum árshluta 2016. Þessi krafa hækkar í 14,75% á þriðja árshluta í ár og verður komin í 16,5% á fyrsta árshluta 2017. Arion banki uppfyllir því ríflega þessa samanlögðu kröfu um eigið fé.

Aukin arðsemi eiginfjár

Arðsemi eigin fjár var 28,1% árið 2015 samanborið við 18,6% árið 2014. Þessa miklu hækkun milli ára má rekja til sölu bankans á Reitum, Eik, Símanum, Refresco Gerber og Bakkavor Group en hagnaður Arion banka jókst um rúma 20 ma.kr milli ára. Hinsvegar er hagnaður af reglulegri starfsemi 16,8 ma.kr og arðsemi eiginfjár af reglulegri starfsemi 10,4% saman borið við 10,7% árið áður.

Uppistaðan í afkomu bankans líkt og áður var vaxtamunur en hann hækkaði lítillega á milli ára, var 2,9% 2014 en 3,0% 2015. Aukningu í vaxtamun er að mestu hægt að rekja til aukinnar verðbólgu auk hagstæðari fjármögnunar á markaði. Hreinar þóknunatekjur jukust um 9%

¹ <http://www.althingi.is/alttext/145/s/0963.html>

milli ára, námu um 25% af heildartekjum bankans af reglulegri starfsemi, líkt og á fyrra ári.

Kostnaðarhlutfall bankans hækkaði lítillega milli ára. Árið 2015 var hlutfallið 53% af reglulegri starfsemi en 2014 var hlutfallið 50,1%. Kostnaðarhlutfall er einn liður í því að meta skilvirkni bankans.

Hækkun á kostnaðarhlutfalli hefur ekki neikvæð áhrif á lánshæfismatið þar sem helstu ástæður hækkunarinnar eru útvíkkun á erlendri starfsemi bankans. Reitun telur það jákvætt fyrir lánshæfismatið að Arion banki hafi lokið við sölu eigna sem teljast utan kjarnastarfsemi samstæðu bankans.

Reitun telur bankann eiga góða möguleika á því að viðhalda góðri og stöðugri afkomu af kjarnastarfsemi.

Dreifðari fjármögnun

Innlán eru stærsti hluti fjármögnunar bankans eða um helmingur. Því fylgja bæði kostir og gallar. Fjármögnun bankans er að verða dreifðari og er hann m.a. stærsti útgafandi sértryggðra skuldabréfa hér á landi. Bankinn hefur einnig staðið að útgáfu víxla á innlendum markaði auk skuldabréfaútgáfu á erlendum markaði. Bankinn er að draga úr vægi innlána með aukinni markaðsfjármögnun.

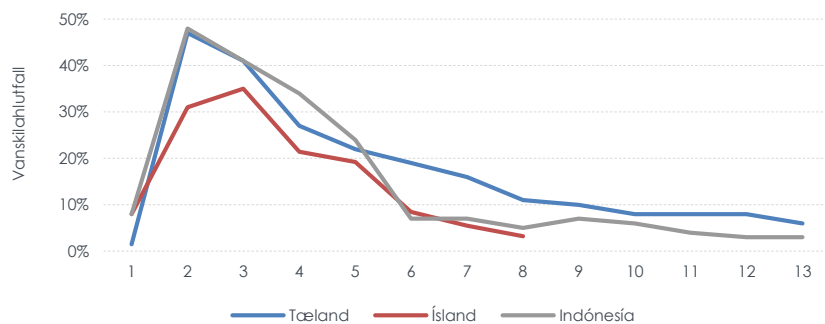
Bankinn þarf að geta mætt umtalsverðum samdrætti innlána í framtíðinni og þarf því að tryggja aðgengi sitt að markaðsfjármögnun. Þar sem mikið af innlánnum bankans er óbundið, er töluvert ójafnvægi í tímalengdum vaxtaberandi eigna og skulda. Vegna sterkrar lausafjárstöðu getur bankinn hinsvegar að mati Reitunar tekið á sig umtalsvert útstreymi innlána, t.d. í tengslum við losun fjármagnshafna. Lausafjárstaða bankans er sterk sem gerir hann vel í stakk búinn til að mæta þeim verkefnum sem fylgja losun fjármagnshafna. Kvik innlán hafa dregist mikið saman í lok 1. fjórðungs 2016.

Aukin fjölbreytni í fjármögnun bankans hefur jákvæð áhrif á lánshæfismat.

Meiri gæði útlána

Bankinn hefur náð góðum árangri í að lækka hlutfall vandræðalána og auka gæði lánasafnsins. Vinnu við endurskipulagningu lánasafns bankans getur talist lokið, en hlutfall vandræðaútlána er 2,5% (4,4% 2014 og 6,3% 2013) sem er sambærilegt við fjármálafyrirtæki á Norðurlöndum og í Evrópu. Áfram er þó svigrúm til að lækka hlutfallið þó svo því fari að verða takmörk sett.

Í lánshæfismati Reitunar á Arion banka í júní 2013 var birt mynd sem fengin var að láni úr mastersritgerð Stefáns Þórs Stefánssonar, starfsmanns Fjármálaeftirlits, „Úrvinnsla vanskila í íslenska fjármálakerfinu“. Til fróðleiks uppfærum við þessa mynd (Mynd 1) núna. Sést þá vel að svipuð aðlögun hefur átt sér stað á Íslandi og í viðmiðunarlöndunum þó svo aðlögunarferlið hafi tekið heldur styttri tíma. Þar var talað um að gera mætti ráð fyrir að það tæki allt að 10 ár að koma vanskilahlutföllum í ásættanlegt horf (2,5%) ef miðað er við reynslu þessara landa. Arion banki náði þessu marki á sjö árum. Vanskilahlutfall á Íslandi er jafnframt undir meðaltali í Evrópu.

Mynd 1

Heimild: Úrvinnsla vanskila í íslenska fjármálakerfinu¹ og Reitun

Hátt hlutfall lánveitinga til íbúðarkaupa styrkir lánshæfismat bankans en 40% útlána bankans voru íbúðalán í lok árs 2015. Mikill vöxtur var í útlánunum til fyrirtækja á árinu 2015 en fyrirtækjaútlán Arion banka jukust um 10% milli ára. Fyrirtækjaútlán bankans höfðu staðið í stað í krónum talið frá árinu 2011. Aukning í útlánunum hefur hingað til verið drifin áfram af húsnæðislánunum. Hækkandi fasteignaverð styrkir einnig lánasafnið vegna betra veðandlags.

Lán til tengdra aðila sem hlutfall af eiginfjárþætti A eru nær eingöngu til hlutdeildarfélaganna Arion banka.

Dreifð starfsemi en í einu litlu hagkerfi

Samþjöppunaráhætta í útlánunum er enn töluverð. Hún er hinsvegar ágætlega dreifð innan þess hagkerfis sem bankinn starfar í. Allar líkur eru á að þessi áhætta haldist svipuð á næstu misserum. Bankinn starfar aðeins í einu litlu hagkerfi og meðan svo er verður um allnokkra samþjöppunaráhættu að ræða í alþjóðlegum samanburði. Sóknarfæri munu bjóðast erlendis þegar fram í sækir og mun Reitun taka afstöðu til þeirra þegar þar að kemur, ef þess gerist þörf.

Íslenskar aðstæður

Íslenskt hagkerfi er sveiflukennt. Sveiflukennt hagkerfi hefur neikvæð áhrif á lánshæfismat. Bankinn er þó með hátt eiginfjárhlutfall og því góðan viðnámsþrótt gagnvart mögulegum áföllum.

Róstusamt rekstrarumhverfi hefur áhrif á lánshæfiseinkunn til lækkunar en fjármagnshöft og tíðar breytingar í skatta- og lagaumhverfi auka óvissuna í rekstrarhorfum bankans. Opinberar álögur, t.d. bankaskatturinn, hafa dregið úr arðsemi. Með tíð og tíma mun draga úr óvissu í rekstrarumhverfi bankans, sem að öðru jöfnu mun hafa jákvæð áhrif á lánshæfi bankans.

Samkvæmt neyðarlögum njóta innstæður forgangs umfram aðrar kröfur. Ekki er sérstaklega tekið tillit til þess í lánshæfismatinu, heldur sýnir einkunnin lánshæfismat á öllum almennum kröfum og innlánunum til samans.

Lágt alþjóðlegt lánshæfi ríkissjóðs og fjármagnshöft hafa neikvæð áhrif á lánshæfi bankans á alþjóðlegum markaði. Bætt lánshæfismat ríkissjóðs getur haft jákvæð áhrif á aðgengi að erlendum mörkuðum og bætt kjör erlendra fjármögnunar bankans. Losun fjármagnshatta og uppgjör við erlenda kröfuhafa er liður í því að bæta bæði lánshæfismat ríkisins og Arion banka. Fjölbreyttari fjármögnun, án mikillar veðsetningar, getur leitt til hærra lánshæfismats. Þess skal þó getið að færi svo að

² Stefán Þór Stefánsson. (2013). Úrvinnsla vanskila í íslenska fjármálakerfinu

Lánshæfiseinkunn ríkissjóðs hækkaði er ekki þar með sagt að einkunn Arion banka hækkaði jafn mikið.

Helstu styrkleikar og áskoranir sem lánshæfismatið tók mið af eru eftirfarandi:

Helstu styrkleikar

- Hátt eiginfjárlutfall (e. CAR), 24,2% í árslok 2015 og 27,0% í lok fyrsta ársfjórðungs 2016.
- Lausafjárstaða sterk og umtalsvert yfir kröfum Seðlabankans
- Öflug kjarnastarfsemi viðheldur traustum rekstri til framtíðar
- Eignagæði fara vaxandi, m.a. vegna lækkunar vandræðalána og aukningar fyrirtækjalána
- Sterk markaðsstaða
- Alhliða fjármálaþjónusta
- Breikkun starfseminnar með kaupum á Valitor og Verði (ef samþykkt)
- Dreifðari fjármögnun
- Batnandi efnahagsástand með auknum hagvexti
- Bætt staða ríkissjóðs
- Farsælli sölu eigna utan kjarnastarfsemi lokið

Helstu áskoranir/ógnanir

- Losun fjármagnshaftra
- Samþjöppun í lánabók og hlutabréfaeign
- Takmarkaðir möguleikar á áhættudreifingu í lokuðu hagkerfi
- Mikil laga- og stjórnvaldsóvissa
- Fáir, stórir eigendur
- Innlán njóta forgangs umfram almennar kröfur samkvæmt neyðarlögum

Horfur

Horfur eru jákvæðar í lánshæfismati Arion banka.

Sértryggð skuldabréf

Arion banki hefur samhliða eigin lánshæfismati látið vinna lánshæfismat á þeim sértryggðu skuldabréfum sem bankinn hefur gefið út.

Lánshæfismatið er að finna hér: www.reitun.is

Efnisyfirlit

Einkunn.....	1
Samantekt – ytra umhverfi og innviðir styrkjast áfram.....	1
Sértryggð skuldabréf	5
Efnisyfirlit.....	6
A. HUGLÆGIR ÞÆTTIR.....	7
Vörumerki og samkeppni	7
Efnahags- og rekstrarumhverfi.....	8
Rekstrarstöðugleiki.....	10
Skipulag og áhættuvilji	12
Eftirlitskerfi, verklag og heimildir	14
Lagaumhverfi og eftirlitsstofnanir	14
B. HLUTLÆGIR ÞÆTTIR.....	15
Rekstur og eigið fé.....	15
Fjármögnun	17
Lausafjárstaða	19
Útlánaáhætta og gæði eigna	19
C. UTANAÐKOMANDI STUÐNINGUR	20
Seðlabankinn sem lánveitandi til þrautavara	20
Rekstur og efnahagur	21
Fyrirvarar	23

A. HUGLÆGIR ÞÆTTIR

Vörumerki og samkeppni

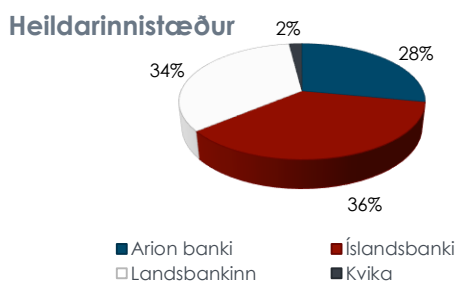
Góð samkeppnisstaða er mikilvæg forsenda þess að banki geti viðhaldið traustum rekstri og aukið virði sitt. Til að tryggja góða samkeppnisstöðu þarf vörumerki að vera sterkt. Góð samkeppnisstaða og sterkt vörumerki geta haft afgerandi áhrif á stöðu og afkomu banka, sérstaklega í erfiðu efnahagsumhverfi. Arion banki hefur styrkt vörumerki sitt og samkeppnisstöðu með margvíslegum hætti á undanförunum misserum og m.a. með kaupum á Valitor og kaupréttarsamningi á Verði tryggingarfélagi.

Einn af þremur stóru

Arion banki er með sterka stöðu í viðskiptabankastarfsemi og eignastýringu en einnig í sjóðastýringu og kortaviðskiptum. Bankinn eignaðist Valitor að fullu á árinu 2015 og stefnir á að auka við sig á tryggingamarkaðnum með nýlegu samkomulagi um kaup á 51% hlut í Verði tryggingarfélagi og bíður sá samningur samþykkis þartilbærra íslenskra aðila.

Bankinn lauk að mestu á árinu 2015 öllum stærri endurskipulagningarverkefnum sem effir stöðu. Ný tækifæri eru að myndast, m.a. á fasteignalánamarkaði, með aukinni veltu, á verðbréfamarkaði, vegna nýskráninga á hlutabréfamarkaði og almennt vegna aukinnar áherslu stjórnvalda á að efla fjárfestingu. Jafnframt hafa útlán til fyrirtækja tekið við sér, en 10% aukning var í fyrirtækjaútlánum á árinu 2015. Fyrirtækjaútlán höfðu ekki vaxið í krónum talið frá árinu 2011. Bankinn stefnir þó almennt að frekar íhaldsamri stefnu í veitingu útlána.

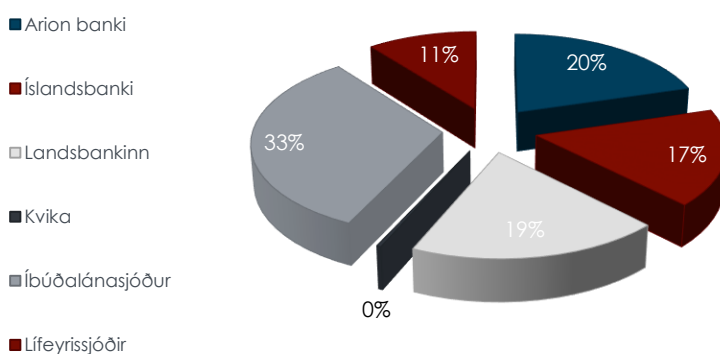
Viðskiptavinir banka eru yfirleitt nokkuð tryggir sínum banka auk þess sem lántakendum getur reynst erfitt að skipta um banka sökum kostnaðar. Mynd 1 sýnir að u.þ.b. þriðjungur heildarinnstæðna í íslenska bankakerfinu er hjá Arion banka.

Mynd 2
Heimild: Arion

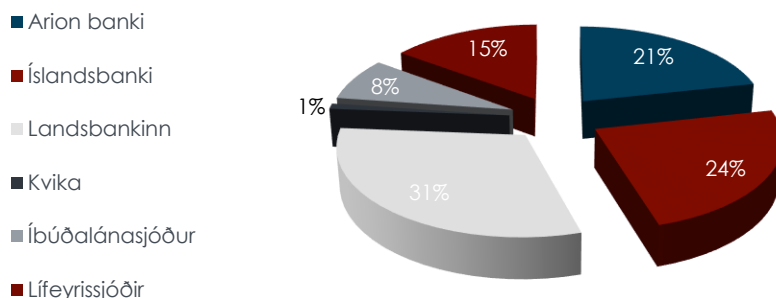
Bankinn er með 23 útibú víðsvegar um landið. Markaðshlutdeild bankans er 25-35% á flestum þeim sviðum sem hann starfar. Allir stóru bankarnir þrír hafa svipað viðskiptalíkan og veita allir alhliða fjármálaþjónustu.

Lánveitingar til heimila

Mynd 3
Heimild: Arion banki

Lánveitingar til fyrirtækja

Mynd 4

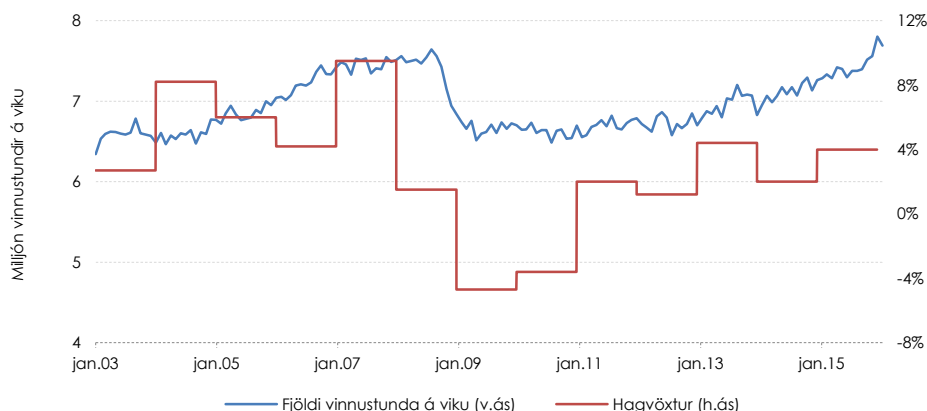
Heimild: Arion banki

Efnahags- og rekstrarumhverfi

Hagvöxtur hefur mælst nokkuð hár á Íslandi að undanförmu og var á síðasta ári 4,0% og hafði hækkaði úr 2,0% frá árinu 2014. Gert er ráð fyrir ágætum hagvesti áfram á komandi misserum. Slíkri þróun fylgir alltaf aukin hættu á eignaverðsbólu og kostnaðarverðbólgu. Neikvæð sviðsmynd slíkrar þróunar er líkleg til að hafa aukna áhættu í för með sér fyrir bankann að mati Reitunar.

Hagvöxturinn á síðasta ári var að mestu drifinn áfram af einkaneyslu, fjármunamyndun, þjónustuútflytningi og þjóðarútgjöldum. Aukning var í vexti einkaneyslu á síðasta ári en hún jókst um 4,8%, á föstu verðlagi, á árinu samanborið við 3,0% 2014 og 1,0% 2013. Áframhaldandi aukning var í vexti fjármunamyndunar á síðasta ári en heildar fjármunamyndunin jókst um 18,6% á síðasta ári samanborið við 16% 2014. Aukningin var að öllu leyti í fjármunamyndun atvinnuvega en hún nam 29,5% þar en fjármunamyndun íbúðarhúsnæðis dróst saman um 3,1% og um 1,1% í starfsemi hins opinbera. Það vekur athygli að fjármunamyndun íbúðarhúsnæðis hafi dregist saman að raunvirði milli ára á síðasta ári en Reitun reiknar með að vöxtur verði í fjármunamyndun íbúðarhúsnæðis á þessu ári. Innflytningur hefur tekið verulega við sér á síðustu tveimur árum en hann jókst um 9,8% 2014 og um 13,5% á síðasta ári. Horfur eru á áframhaldandi hagvexti sem verður drifinn áfram af einkaneyslu, fjármunamyndun og þjónustuútflytningi. Fjárfestingar í orkufrekum iðnaði á borð við kísilver og virkjanir þeim tengdum eru að fara af stað.

Atvinnulífið hefur verið að taka vel við sér undanfarið og sést það glögglega í tölum Hagstofu Íslands m.a. um nýskráningar og gjaldprot fyrirtækja og þróun atvinnuleysis. Á árinu 2015 nam fjöldi skráðra fyrirtækja og félaga á Íslandi um 69 þúsund og fjölgaði um 3,6% milli ára eftir að hafa fjölgaði um 2,9% á árinu 2014. Fjöldi gjaldþrota fyrirtækja hefur farið hratt lækkandi frá árinu 2011 þegar þau náðu hámarki í 1.579 gjaldþrotum samanborið við 587 á síðasta ári. Einnig hefur atvinnuleysið lækkað verulega frá hruni, atvinnuþátttakan og fjöldi vinnustunda aukist sem er mjög jákvætt fyrir hagkerfið. Heildarfjöldi vinnustunda, á viku, voru fleiri í febrúar 2016 en á árunum fyrir hrun sem gefur góða vísbendingu um stöðu hagkerfisins um þessar mundir eins og sjá má á myndinni hér að neðan.

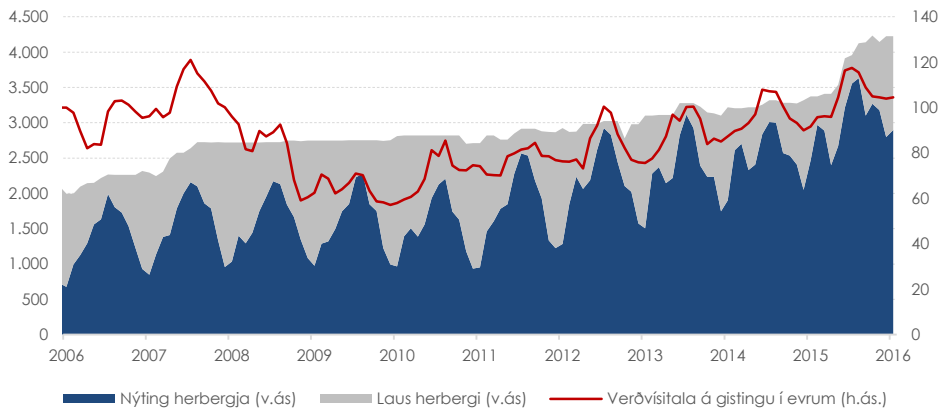

Mynd 5

Heimild: Hagstofa Íslands

Vöxtur í fjárfestingu atvinnuvega var töluverður á síðasta ári eða tæplega 30%, á föstu verðlagi. Ný útlán í bankakerfinu að frádregnum uppgreiðslum nam 354 mö.kr. á árinu 2015 og jókst um 95% milli ára. Þar af námu nettó ný útlán til fyrirtækja um 157 mö.kr. sem er um 52% vöxtur. Þess skal þó getið að í þessum tölum eru endurnýjanir lánasamninga. Staða útlána til fyrirtækja jókst um 3% á árinu 2015 sem er aukning um 32 ma.kr. frá desember 2015 til desember 2016. Búast má við að eftirspurn fyrirtækja eftir lánsfjármagni muni aukast með auknum fjárfestingum atvinnuvega og byggingu íbúðarhúsnæðis.

Mikill vöxtur hefur verið í komum erlendra ferðamanna í gegnum Flugstöð Leifs Eiríkssonar undanfarin ár. Á árinu 2015 komu um 1.262 þúsund erlendir ferðamenn hingað til lands í gegnum flugstöðina sem var um 30% aukning frá fyrra ári og í fyrsta skipti sem erlendir ferðamenn fóru yfir eina milljón. Frá árinu 2010 hefur erlendum ferðamönnum fjölgað um 175% eða um 22,4% að meðaltali á ári. Á fyrstu þremur mánuðum ársins 2016 hafa erlendum ferðamönnum fjölgað um 35,5% frá sama tíma í fyrra. Mikil framboðs aukning hefur verið af hótélherbergjum á undanförmum árum og nýting herbergja verið mjög góð. Nýting herbergja á heilsárshótelum og gistiheimilum á höfuðborgarsvæðinu hefur farið úr því að vera í kringum 60% á árunum 2003 til 2010 í 80% á síðasta ári. Búast má við að erlendum ferðamönnum haldi áfram að fjölga á komandi árum með tilheyrandi jákvæð áhrif á hagkerfið. Fjölgun ferðamanna kallar á stóru aukna fjárfestingu í hótélum, gistiheimilum og í ýmsum fjárfestingum tengdum uppbyggingu ferðamannastaða sem virkileg þörf er á. Veiking krónunnar í upphafi hrunsins jók samkeppnishæfni íslenskra fyrirtækja erlendis. Ódýrt var fyrir erlenda ferðamenn að koma til Íslands þar sem m.a. gisting hafði lækkað í verði, mælt í erlendum gjaldeyri. Þegar við skoðum þróun verðvísitölu á gistingu frá 2006 til 2016 kemur í ljós að verðið hefur hækkað töluvert í evrum talið og er að nálgast hátindinn á árinu 2007 eins og meðfylgjandi mynd sýnir. Ferðamenn eru væntanlega ekki að koma til Íslands vegna ódýrari gistingar og því er mikilvægt að halda innviðum ferðaþjónustu.

Mynd 6

Heimild: Reitun, Þjóðskrá Íslands og Hagstofa Íslands

IFS Greining spáir því að haghagvöxtur verði um 3,5% að meðaltali á árunum 2016-2018.

Kaupmáttur launa hækkaði að meðaltali um 5,5% á síðasta ári milli ára sökum lágrar verðbólgu og mikillar hækkunar nafnlauna eftir að hafa vaxið um 3,7% að meðaltali 2014. Miklar nafnlaunahækkunar hafa verið á vinnumarkaðnum á síðasta ári og í upphafi árs 2016 en í febrúar 2016 var kaupmáttarvísitala launa búin að hækka um 10,2% frá sama tíma 2015. Afkoma fyrirtækja hefur einnig farið batnandi. Skuldir íslenskra fyrirtækja hafa farið lækkandi á undanförunum árum. Fyrirtækjum er farið að fjölga á nýjan leik þar sem gjaldþrotum hefur farið fækkandi og vöxtur hefur verið í nýskráningum einkahlutafélaga. Horfur eru á að lægri skuldir fyrirtækja muni á næstu árum leiða til aukinna fjárfestinga hjá fyrirtækjum og hugsanlega meiri lántöku.

Fjármagnshöftin eru einn stærsti þátturinn sem bíður úrlausnar en þau hafa víðtæk áhrif á íslenskt efnahagsumhverfi. Að sögn seðlabankastjóra er gert ráð fyrir að svokallað fjölválsútböð verði haldið í maí 2016 þar sem aflandskrónueigendum verði hleypt úr landi. Ef útböðið gengur vel þá eru líkur á að hægt verði að ganga langt í að losa fjármagnshöftin á þessu ári að hans mati. Pólíttísk óvissa hefur aukist töluvert á undanförunum vikum, það stýttist í forsetakosningar í júní og væntanlega alþingiskosningar seint á haustmánuðum eða næsta vetur. Áhættan á að álögur á fjármálastarfsemi verði auknar eru til staðar. Í heildina litið eru þó horfur banka á Íslandi ágætær og líkur á áfalli litlar.

Rekstrarstöðugleiki

Stöðugleiki í rekstri er mikilvæg forsenda góðs lánshæfismats. Til að tryggja stöðugleika er afar mikilvægt að ná góðri áhættudreifingu með fjölbreyttri starfsemi ásamt öflugum eftirlitskerfi.

Niðurstaða komin í helstu óvissuþætti

Bankinn seldi á árinu sem leið hlut sinn í Reitum, Eik, Símanum og Refresco Gerber. Í janúar 2016 seldi bankinn svo hlut sinn í Bakkavor Group. Söluverðæti Bakkavor Group kemur þó að fullu inn á árinu 2015. Tafla 1 hér fyrir neðan endurspeglar þessa miklu eignarsölu. Dómar hafa fallið á árinu 2015 sem dregið hafa verulega úr óvissu varðandi lögmæti lána og hafa dómar fallið m.a. fyrir EFTA dómstól varðandi verðtryggingu, innlendum lánveitendum í vil. Telja verður að óvissu í rekstri Arion banka hafi verið eytt, hvað varðar lögmæti helstu útlánaforma og úrvinnslu eignarhluta í hlutdeildarfélagum. Bankinn tók yfir Afl sparisjóð á árinu og telur Reitun að Arion banki hafi gripið til viðeigandi aðgerða með neikvæðri virðisbreytingu á eignasafni Afls. Ennfremur telur Reitun að bankinn hafi að fullu tryggt sig fyrir frekari virðisrýmun vegna útlána í erlendum olíuáæðum.

Tafla 1 sýnir vaxtamun, hreinar þóknanatekjur og aðrar tekjur síðastliðin þrjú ár.

Tekjuskipting	2015		2014		2013	
Arion Banka (m.kr.)						
Vaxtamunur	26.992	31%	24.220	45%	23.800	54%
Hreinar þóknanatekjur	14.484	17%	13.309	25%	11.223	25%
Aðrar tekjur	45.079	52%	16.461	30%	9.325	21%
Samtals	86.555		53.990		44.348	

Tafla 1

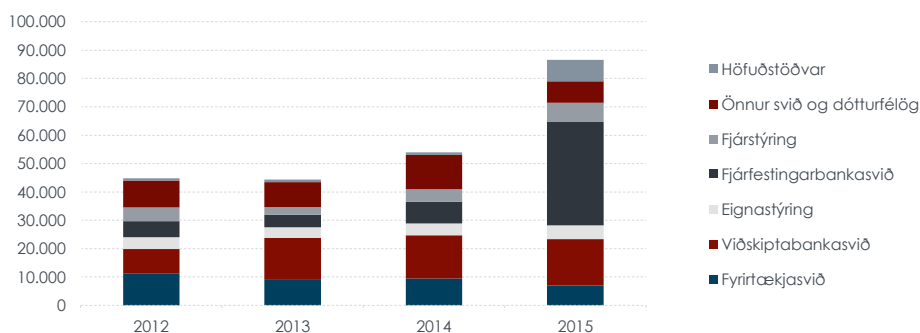
Heimild: Arion banki

Stöðugleiki vegna traustar og dreifðrar kjarnastarfsemi

Sé horft til lengri tíma hefur bankinn góðar undirstöður til að ná betri og stöðugri afkomu. Núverandi viðskiptalíkan er hefðbundið og á sér langa sögu. Kjarnastarfsemi bankans er viðskiptabankastarfsemi sem byggir bæði á inn- og útlánum auk annarra tekjusviða og er ágætlega dreifð. Starfsemi bankans samanstendur af fimm megin starfspáttum: fyrirtækjasviði, viðskiptabankasviði, eignastýringarsviði, fjárfestingarbankasviði og fjárfstýringu. Rekstrartekjur allra sviða jukust á árinu 2015 að fyrirtækjasviði undanskildu. Hlutfallsleg skipting tekna á milli sviða árið 2015 skekkist töluvert vegna sölu hlutdeildarfélaganna og þeirra miklu tekjufærslu á fjárfestingabankasvið samhliða eignasölu. Að teknu tilliti til eignasölu helst skipting tekna að mestu leyti sú sama milli ára, en vægi fjárfestingabankatekna eykst en fyrirtækjasvið dregst saman.

Mynd 5 sýnir rekstrartekjur (e. operating income) helstu afkomusviða bankans. Þessi dreifing starfseminnar er styrkur fyrir bankann og jafnar tekjuflæði við mismunandi efnahagsaðstæður. Stór fyrirtækjaviðskipti, ráðgjafarviðskipti og miðlunarviðskipti vögu þyngra á síðasta ári vegna almennt aukinna viðskipta sem og vegna sölu bankans á stórum eignarhlutum.

Skipting rekstrartekna

Mynd 7

Heimild: Arion banki

Kostnaðarsamt bankakerfi

Bankakerfið hér á landi er stórt og kostnaðarsamt í alþjóðlegum samanburði. Fleiri starfsmenn vinna í íslenska fjármálakerfinu en víða erlendis, sé miðað við höfðatölu. Líklegt er að aukin hagræðing verði á næstu árum. Mögulega er þó ekki hægt að ná fram sömu hagræðingu og víða annars staðar, sökum fámennis.

Starfsemi í einu hagkerfi

Staða bankans á innlendum markaði er sterk, en lítil starfsemi er erlendis. Sökum þessa er bankinn nánast alfarið háður innlendum viðskiptum um tekjumyndun. Árangur bankans fer því nánast alfarið eftir efnahagsaðstæðum og

vaxtarmöguleikum á Íslandi. Alþjóðleg starfsemi bankans gæti dregið úr áhættu og bætt lánshæfismat. Ekki er líklegt að vilji sé til, eða möguleiki á, að dreifa áhættu með því að sækja inn á nýja markaði erlendis í bráð nema í smærri skrefum t.d. eins og kaup Valitors á danska félaginu AltaPay, auk þess sem fjármagnshöft setja ennþá skorður á erlenda starfsemi.

Höfuðborgarsvæðið er stærsta og mikilvægasta markaðssvæði bankans. Útibú bankans eru nú 23 og staðsett víða um land, þar af 8 á höfuðborgarsvæðinu. Útibúum hefur fækkað um 16 frá stofnun bankans. Dreifðari starfsemi um landið dregur að hluta úr áhættu en ekki eins mikið og starfsemi erlendis.

Væntingar um afkomustöðugleika góðar

Reitun telur bankann eiga góða möguleika á því að viðhalda góðri og stöðugri afkomu.

Skipulag og áhættuvilji

Hluthafar bankans eru tveir, annars vegar skilanevnd Kaupþings, sem á 87% í gegnum dótturfélag sitt Kaupskil ehf., og hins vegar ríkissjóður, sem á 13% en Bankasýsla ríkisins fer með eignarhlutinn. Þetta eignarhald er með sérstöku samþykki Fjármálaeftirlitsins. Telja verður víst að nýir hluthafar komi að bankanum á næstu árum en dreifðara eignarhald myndi styrkja bankann og væri jákvætt skref í þróun hans. Svona eigendafyrirkomulag hefur að öllu jöfnu neikvæð áhrif á lánshæfismat.

Tímabundnir eigendur

Ekkert bendir til annars en að núverandi hluthafar stefni á að hámarka virði bankans. Það getur verið kostur að hafa fáa en öfluga eigendur ef fyrirtæki lenda í vandræðum. Komið hefur fram opinberlega að núverandi hluthafar líti alfarið á sig sem tímabundna eigendur og stefni á að selja hlut sinn á komandi misserum.

Hefðbundið stjórnskipulag

Stjórnskipulag bankans er með svipuðum hætti og almennt tíðkast á Íslandi. Stjórn bankans er skipuð sjö aðalmönnum og þremur varamönnum. Kaupskil tilnefnir sex af sjö aðalmönnum og ríkið tilnefnir þann sjöunda. Þeir eru kosnir á aðalfundi í samræmi við hlutafélagalög. Við val á stjórnarmönnum er stuðst við leiðbeiningar um stjórnarhætti fyrirtækja³ en samkvæmt þeim skal meirihluti stjórnarmanna vera óháður félaginu og að minnsta kosti tveir stjórnarmenn (í fimm manna stjórn) óháðir stórum hluthöfum félagsins. Í reglubók bankans hefur stjórn ákveðið að innleiða þau viðmið sem birt eru í áðurgreindum leiðbeiningum.

Virk stjórn

Stjórn bankans ber endanlega ábyrgð á heimildum til töku lausafjár- og markaðsáhættu sem og að ákvarða stefnu hans varðandi áhættumælikvarða og fjármagnsskipan. Stjórnin fer yfir áhættumat bankans, innri reglur og heimildir með reglulegum hætti. Stjórnarmenn sitja í endurskoðunar- og áhættunefnd (e. Board Audit and Risk Committee), lánanevnd stjórnar (e. Board Credit Committee) og starfskjaranefnd.

Skýrslugerð og gagnsæi

Endurskoðunarfyrirtækið Deloitte ehf. eru kjörnir endurskoðendur bankans. Reikningsskil eru í samræmi við alþjóðlega reikningsskilastaðla (IFRS) varðandi framsetningu og innihald. Það gerir samanburð við erlenda banka auðveldari auk þess sem Basel II reglurnar hafa verið innleiddar á Íslandi og Basel III reglurnar eru í farvatninu. Bankinn útbýr og birtir opinberlega fjögur uppgjör á ári þar sem tólf mánaða uppgjör er endurskoðað en sex mánaða uppgjör er kannað. Bankinn birti

³ Leiðbeiningar um stjórnarhætti fyrirtækja eru gefnar út af Viðskiptaráði Íslands, Nasdaq OMX og Samkeppniseftirlitinu

vorið 2013 í fyrsta sinn áhættuskýrslu í samræmi við 3. stoð Basel II reglnanna. Birting skýrslunnar hefur jákvæð áhrif á lánshæfismatið.

Lán til tengdra aðila

Staða gagnvart tengdum aðilum dróst saman um 38 ma.kr á fyrsta ársfjórðung 2016, en staðan var 10 ma.kr í lok fyrsta ársfjórðungs 2016 samanborið við 48 ma.kr í lok árs 2015. Til tengdra aðila teljast stórir hluthafar, stjórn og helstu stjórnendur og hlutdeildarfélag, þ.e. þegar eignarhlutur Arion banka er 20-50%. Hátt hlutfall lánveitinga til tengdra aðila hefur neikvæð áhrif á lánshæfismat þar sem flóknari hagsmunir geta legið að baki úrvinnslu og innheimtu slíkra lána.

Áhættuvilji

Margvísleg áhætta er samofin daglegum rekstri Arion banka sem fjármálastofnunar. Stefna bankans er að hafa virka áhættustýringu sem felur í sér að greina og mæla verulega áhættu og grípa til aðgerða ef hún fer út fyrir skilgreind mörk. Stjórn bankans ber endanlega ábyrgð á áhættustýringarkerfi samstæðu bankans. Stjórn bankans felur áhættustýringu dótturfélaga í hendur viðkomandi dótturfélaga. Fyrir móðurfélagið (bankann) ákvarðar bankastjórnin áhættuvilja. Áhættuviljinn er settur fram sem takmörk á áhættuþáttum og mörkum sem áhættustýringarsvið bankans fylgist með.

Innlendir afleiðumarkaðir hafa undanfarin ár verið óskilvirkir og takmarkað aðgengi er að erlendum afleiðumörkuðum. Áhættuvilji er meðal annars metinn út frá heimildum starfsmanna til stöðutöku á markaði og markaðsáhættu bankans. Markaðsáhætta skiptist í vaxta-, hlutabréfa- og gjaldmiðlaáhættu sem hér verður fjallað nánar um.

Vaxtaáhætta

Vaxtaáhætta myndast vegna misvægis í meðaltíma vaxtaberandi eigna og skulda. Vaxtaáhætta bankans hefur í heildina minnkað mikið milli ára, þrátt fyrir að hún hafi aukist í veltubók, þar sem mikil lækkum varð í vaxtaáhættu í fjárfestingabók. Áfram er vaxtaáhætta fjárfestingabókar umtalsvert hærrí en veltubókar. Þessi þróun er í samræmi við það sem Reitun hafði áætlað og nefnt.

Bankinn er að stórum hluta fjármagnaður með innlánnum. Stór hluti þeirra er óbundinn eða bundinn í stuttan tíma og vextir breytilegir. Útlán bankans eru að miklu leyti löng verðtryggð lán með föstum vöxtum þó svo vaxtaendurskoðunartímabil útlána geti verið mun styttra en líffími lánsins. Íbúðalán eru að hluta leyti fjármögnuð með sértryggðum skuldabréfum sem dregur úr vaxtaáhættu.

Verðbólguáhætta er hluti af vaxtaáhættu og er tilkomin vegna misvægis á milli verðtryggðra eigna og skulda. Verðtryggingarjöfnuður jókst um 10 ma.kr. á milli ára og var jákvæður um 95 ma.kr. í árslok 2015.

Hlutabréfaáhætta

Bankinn seldi á síðasta ári flestar þær stóru hlutafjárstöður sem til stóð að selja. Salan á hlut bankans í Bakkavör bókaðist með síðasta ári þó svo endanlega hafi ekki verið gengið frá sölnni fyrr en í byrjun þessa árs. Þar með er því verkefni að mestu lokið.

Í skýrslum til Fjármálaeftirlitsins (eiginfjárskýrslum, COREP) er hlutabréfaáhætta vegna eigna í fjárfestingabók skilgreind sem útlánaáhætta en ekki markaðsáhætta. Við gerð lánshæfismats er hlutabréfaáhætta í fjárfestingabók þó skilgreind sem markaðsáhætta.

Gjaldmiðlaáhætta

Gjaldmiðlaáhætta er hættu á tapi vegna óhagstæðra hreyfinga á erlendum gjaldmiðlum. Gjaldmiðlaáhætta bankans er tilkomin vegna ójafnvægis milli eigna og skulda í erlendum myntum. Gjaldmiðlamisræmi bankans jókst á milli ára og nam hrein staða í árslok 32,1 mö.kr.

Að mati Reitunar er markaðsáhættan innan eðlilegra marka, í hlutfalli af eiginfjárbátt A.

Effirlitskerfi, verklag og heimildir

Starfsaðferðir og kerfi innan bankans uppfylla kröfur til nauðsynlegs effirlits og effirfyllgni við áhættustjórn bankans. Arion banki yfirtók kerfi og ferla frá Kaupþingi og hefur aðlagð þá að breyttum banka og auknum kröfum effirlitsaðila og stjórnenda bankans. Effirlit með þróun lánasafns og útlánaákvörðunum hefur verið eflt umtalsvert. Effirlitskerfi bankans skiptist í innri endurskoðun, áhættustýringu og regluvörslu.

Innri endurskoðun

Innri endurskoðun er sjálfstæð eining sem heyrir beint undir stjórn bankans. Hún tekur út áhættuþætti og effirlitskerfi sviða bankans og skilar úttektum sínum til viðkomandi sviða og til Endurskoðunar- og áhættunefndar bankans. Í endurskoðunar- og áhættunefnd sitja þrjú stjórnarmenn auk eins utanaðkomandi aðila sem er óháður bæði bankanum og hluthöfum hans. Endurskoðunar- og áhættunefnd gefur skýrslu til stjórnar og er ábyrg fyrir ársfjórðungslegu mati á almennum gæðum uppgjöra og innri reglum. Innri endurskoðun fundar reglulega með stjórnarformanni bankans og ytri endurskoðanda.

Áhættustýring

Yfirmaður áhættustýringar er framkvæmdastjóri sem heyrir undir forstjóra. Yfirmaður áhættustýringar situr alla fundi endurskoðunar- og áhættunefndar bankans þar sem hann fer yfir mánaðarlega áhættuskýrslu (e. Risk Report) og önnur málefni tengd áhættu bankans.

Yfirmaður áhættustýringar, eða fulltrúi hans, situr alla fundi lánanefndar stjórnar, lánanefndar bankans, (e. Arion Credit Committee) og lánanefndar fyrirtækja (e. Corporate Credit Committee). Áhættustýring situr ekki fundi lánanefnda útibúa (e. Retail Branch Credit Committees) en hefur aðgang að lánumsóknum og ákvörðunum. Lánumsókn getur verið vísað til lánanefndar bankans af áhættustýringu, fyrir eða eftir afgreiðslu mála, í lánanefndum fyrirtækja og útibúa. Áhættustýring fær til sín lánumsóknir fyrir fundi lánanefnda stjórnar og bankans og gefur þeim umsögn.

Regluvarsla

Regluvarsla heyrir undir bankastjóra og fylgist með því að reglum effirlitsaðila og innri reglum bankans sé framfylgt.

Lagaumhverfi og effirlitsstofnanir

Íslensku bankarnir búa allir við sama laga- og effirlitsumhverfi. Tilskipanir framkvæmdastjórnar Evrópusambandsins á sviði fjármála eru innleiddar á Íslandi skv. EES samningnum. Auk ráðuneyta setja Fjármálaeffirlitið, Seðlabankinn og Samkeppniseffirlitið þeim reglur og þrjár síðastnefndu stofnanirnar eru ábyrgar fyrir effirliti. Fjármálaeffirlitið og Seðlabankinn hafa lagt áherslu á að styrkja effirlit með bönkum og aukið eiginfjár- og lausafjárkröfur. Fjármálaeffirlitið hefur lagt aukna áherslu á vettvangsathuganir.

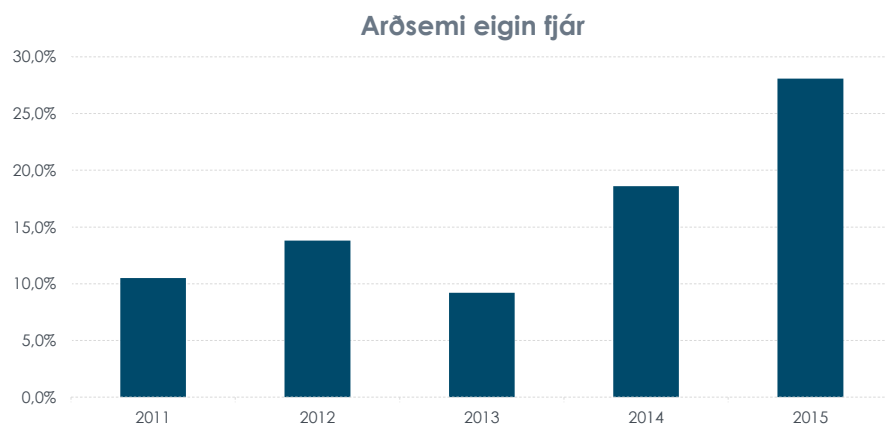
B. HLUTLÆGIR ÞÆTTIR

Rekstur og eigið fé

Endurskipulagning bankans tengt yfirtöku útlánasafns frá Kaupþingi er að mestu lokið og ekki gert ráð fyrir að áhrifa gæti í afkomu bankans framvegis að neinu marki. Óvænt niðurstaða yfirstandandi dómsmála gæti þó breytt því.

Arðsemi ágæt þrátt fyrir sterka eiginfjárstöðu

Arðsemi eigin fjár var 28,1% árið 2015 samanborið við 18,6% árið 2014. Stórir einskiptisliðir vega þungt í aukinni arðsemi á árinu, en yfir lengra tímabil er bankinn að styrkja afkomu sína á öllum tekjusviðum, að fyrirtækjasviði undanskildu á árinu 2015. Mynd 6 sýnir arðsemi eigin fjár síðustu ára. Eiginfjárstaða bankans er há, eða 24,9% (hlutfall eiginfjárþáttar A 26,2%) sem lækkar arðsemina. Eiginfjárlutfall bankans lækkar um 2% á árinu 2015 vegna arðgreiðslu að fjárhæð 12,8 ma.kr auk þess sem bankinn fyrirframgreiddi víkjandi lán frá Ríkissjóði að fjárhæð 20 ma.kr.

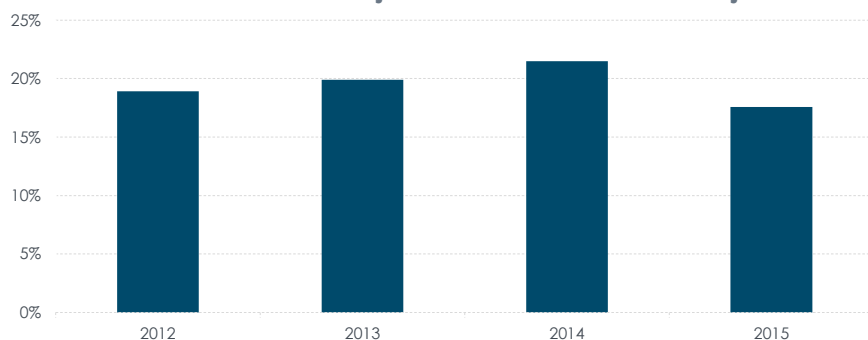
Mynd 8

Heimild: Arion banki

Vaxtamunur var sem fyrr uppistaðan í afkomu bankans en hann var 3% á árinu 2015 samanborið við 2,8% árið 2014. Vaxtamunur bankans er hár í alþjóðlegum samanburði, en er í samræmi við stærð bankans.

Hreinar þóknunatekjur jukust töluvert, eða um tæp 10% milli ára en þóknunatekjur voru um 16% af heildartekjum bankans árið 2015 en samanburður milli ára skekkist vegna sölu hlutdeildarfélaganna. Á mynd 7 má sjá hlutfall þóknunatekna af tekjum síðastliðin ár. Reitun telur að þóknunatekjur gætu aukist á næstu árum eftir því sem efnahagslífið styrkist og aðgengi að fjármagni batnar.

Bóknanatekjur sem hlutfall af heildartekjum

Mynd 9

Heimild: Arion banki

Kostnaðarhlutfall hækkar á milli ára

Kostnaðarhlutfall bankans hækkaði lítillega milli ára. Árið 2015 var hlutfallið 53%, að teknu tilliti til eignasölu, samanborið við 50,1% árið 2014. Árið 2013 var hlutfallið 57,3%. Kostnaðarhlutfall er einn liður í því að meta skilvirkni bankans. Bankinn hefur verið að straumlínulaga rekstur sinn seinustu árinu og ráðist hefur verið í aðgerðir til að auka skilvirkni í rekstrarkostnaði.

Sterkt eiginfjárlutfall

Eiginfjárlutfall bankans er afar sterkt. Í árslok 2015 var eiginfjárlutfall bankans (e. CAR) 24,2% og eiginfjárpáttur A (e. Tier 1) 23,4%. Eiginfjárlutfall bankans lækkaði lítillega frá árinu 2014, í samræmi við áform stjórnenda, þegar það var 26,3%. Eiginfjárpáttur A hækkaði hinsvegar lítillega milli ára en hann var 21,8% árið 2014. Ástæða lækkunar á CAD hlutfalli bankans ræðst aðallega af fyrirframgreiðslu á tveimur þriðju hluta hluta víkjandi lána bankans, auk þess sem áhættuvigtun hlutar bankans í VISA Europe jókst á árinu 2015.

Vel umfram kröfur FME

Eiginfjárstaða bankans er verulega yfir kröfum Fjármálaeffirlitsins og hærra en þekkist viðasthvar annarsstaðar í Evrópu. Í júlí 2015 var CRD IV tilskipunin innleidd að hluta inn í íslenska lagasetningu, m.a. varðandi eiginfjárlutfall. Fjármálaeffirlitið innleiddi 1. mars 2016 tillögur Fjármálastöðuleikaráðs frá 22. janúar 2016 um lágmarks eiginfjárlutfall. Samtals er gerð krafa um 14% eiginfjárlutfall, með eiginfjáraukum, á öðrum árshluta 2016. Þessi krafa hækkar í 14,75% á þriðja árshluta í ár og verður komin í 16,5% á fyrsta árshluta 2017. Arion banki uppfyllir því vel ríflega þessa samanlögðu kröfu auk þess sem umtalsvert svigrúm er til að styrkja eiginfjárlutfallið án útgáfu nýs hlutafjár, gerist þess þörf.

Hátt eiginfjárlutfall getur komið niður á arðsemi bankans. Með upptöku innri matsaðferða eða notkunar á lánshæfismötum frá matsaðila sem viðurkenndur er af Fjármálaeffirlitinu þá gæti það leitt til lægri áhættugrunns og því hærra eiginfjárlutfalls. Eins og sjá má í töflu 2 er eiginfjárlutfall valdra norræna banka mun lægra en þeirra Íslensku. Mikilvægt er fyrir Arion banka líkt og aðra íslenska banka að viðhalda sterku lausafjárlutfalli þar til losun fjármagnshafna er lokið og betri vissa fæst m.a. á fjármagnsflutninga í framhaldinu.

2015	Arion	Íslandsbanki	Landsbankinn	Jyske bank	DnB NOR
Eiginfjárlutfall	24,2%	30,1%	30,4%	17,0%	14,4%
Vaxtamunur	3,0%	2,9%	2,2%		1,2%
Kostnaðarlutfall	53,0%	56,2%	43,8%	63%	36,9%
Afskriftarreikningur / útlán	2,5%	2,2%	3,8%	4,7%	0,8%

2014	Arion	Íslandsbanki	Landsbankinn	Jyske bank	DnB NOR
Eiginfjárlutfall	26,3%	29,6%	29,5%	15,3%	12,7%
Vaxtamunur	2,8%	3,0%	1,9%	-	1,2%
Kostnaðarlutfall	50,1%	57,7%	56,0%	51,4%	41,9%
Afskriftarreikningur / útlán	4,4%	3,5%	6,3%	4,8%	1,0%

Tafla 2

Heimild: Ársreikningar bankanna

Hlutfall áhættugrunns (e. Risk Weighted Assets) af heildareignum í árslok 2015 var 79,9% og hafði hlutfallið lækkað frá árslokum 2014, úr 74,5%. Hærra hlutfall á að benda til áhættumeiri eigna. Effir því sem hlutfallið er lægra þarf að binda minna eigið fé sem eykur getu til aukinnar skuldsetningar. Útreikningur byggir á Basel II reglum þar sem skilgreint er mismunandi áhættuvægi fyrir mismunandi eignir.

Með innleiðingu innri matsaðferða eða/og notkunar á lánshæfismötum frá viðurkenndum matsaðila af Fjármálaeffirlitinu að þá gæti þetta hlutfall áhættugrunns af heildareignum mögulega lækkað.

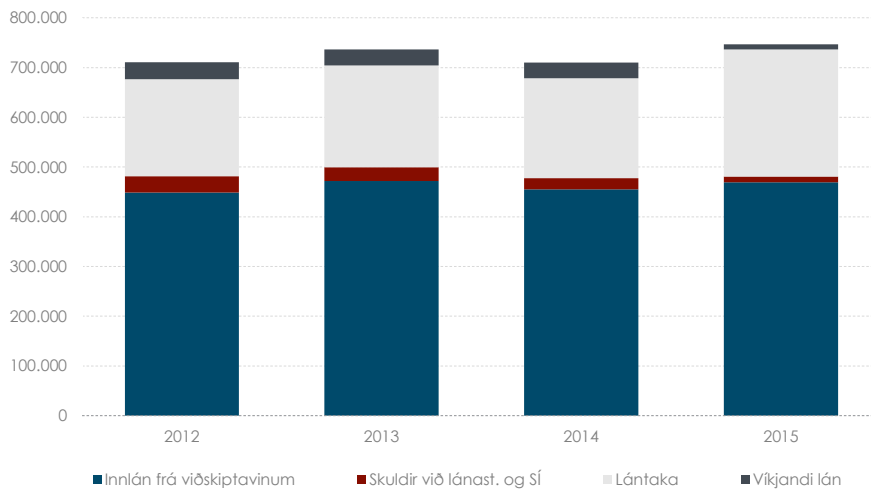
Jafnframt er vogunarhlutfallið (Leverage ratio) sterkt eða 16,7%. Gert er ráð fyrir að þegar þessu hlutfalli verði komið í gagnið í ársbyrjun 2019 þá muni verða miðað við að það sé að lágmarki 3% Tier 1.

Fjármögnun

Áfram eru vissar takmarkanir hjá bankanum, líkt og öðrum íslenskum bönkum, í að leita sér markaðsfjármögnunar. Arion banki hefur haldið áfram að gefa út sértryggð skuldabréf og fara þeir flokkar óðum stækkandi. Einnig hefur bankinn verið að fjármagna sig erlendis, en umfang erlendra fjármögnunar bankans er nú um 100 ma.kr.

Innlán eru uppistaðan í fjármögnun bankans, sem er á margan hátt gott en einnig fylgja því ókostir þar sem mikið af innlánum bankans eru óbundin og því er töluvert ójafnvægi í tímalengdum vaxtaberandi eigna og skulda. Innlán jukust um 3,2% milli ára og námu bundin innlán 33% af heildarinnlánum bankans í lok árs. Aukin fjölbreytni í fjármögnun bankans hefur jákvæð áhrif á lánshæfismat. Á mynd 8 má sjá breytingar á fjármögnun bankans síðastliðin fjögur ár.

Fjármögnun

Mynd 10

Heimild: Arion banki

Innlán

Innlán eru almennt talin vera stöðugri og áhættuminni fjármögnun en lánsfé á markaði. Innlán námu 62,8% af lánsfjármögnun bankans í árslok 2015. Innlán eru um 46% af heildarfjármögnun, en vægi innlána fer minnkandi.

Innlán bankans jukust um 3,2% á árinu en hlutfall bundinna innlána var 33% af heildarinnlánum bankanna. Innlán eru skilgreind bundin ef þau eru ekki laus í 7 daga eða lengur.

Óvissa í tengslum við fjármagnshöftin hefur minnkað talsvert og í byrjun ársins 2016 varinnlánum Kaupþing hjá bankanum umbreytt í EMTN fjármögnun.

Hlutfall innlána á móti útlánum

Hlutfall innlána af útlánum til viðskiptavina var 68% í árslok 2015 samanborið við 70% í lok árs 2014 og hefur farið lækkandi síðustu ár. Fyrir hrun var þetta hlutfall í flestum tilvikum á bilinu 25-50% en hafði verið heldur hærra áður en útrás á erlenda markaði hófst. Reitun telur að hlutfall innlána muni halda áfram að lækka og fjármögnun á markaði muni aukast á móti. Forgangur innstæðna gæti þó torvelað markaðsfjármögnun nema með útgáfu sértryggðra skuldabréfa. Reitun telur að bankinn ráði vel við erfiðar sviðsmyndir sem lækkað geta laust fé og reiðufé.

Veðsetning eigna

Bætt fjármagnsskipan bankans og betra aðgengi að markaðsfjármögnun mun bæta lánshæfismat hans. Hafa þarf þó í huga að ef mjög stór hluti, þ.e. umtalsvert mikið meira en er í dag, af góðum eignum bankans verður veðsettur sértryggða skuldabréfasafninu þá getur það minnkað eignagæði þess hluta sem snýr að almennum lánveitendum og innlánsseigendum.

Bankinn hefur veðsett hluta af útlánum sínum við lántöku. Samanlagt virði veðsettra eigna nam 172 mö.kr. í lok 1. ársfjórðungs 2016 en var um 222 mö.kr. í lok árs 2015. Þau lán sem voru sett að veði voru íbúðalán til einstaklinga, lán til verslunarfélaga, iðnaðar- og orkufyrirtækja. Forgangur innstæðna sbr. þar að lútandi lagasetningu hefur neikvæð áhrif á lánshæfi almennra krafna.

Lausafjárstaða

Færa má rök fyrir því að lausafjárvandráði banka, í alþjóðlegu fjármálakreppunni, hafi leitt til brunaútsölu eigna og samdráttar í útlánnum sem dýpkuðu kreppuna enn frekar. Alþjóðlegir bankar hafa því lagt aukna áherslu á að lausafjárstaða sé sterk, meðal annars að kröfu effirlitsaðila. Lausafjárstaða Arion banka er góð og hefur jákvæð áhrif á lánshæfismatið.

Horfur á óbreyttri lausafjárstöðu til skemmri tíma

Fátt bendir til þess að mikil breyting á lausafjárstöðu bankans muni eiga sér stað á næstunni, a.m.k. meðan fjármagnshöft eru til staðar. Reglur Seðlabankans byggja á stöðlum fyrir lausafjárstýringu og eru hluti af Basel III reglunum. Lausafjárhlutfall (e. liquidity coverage ratio, LCR) er hlutfallið á milli lausafjäreigna og vænts útfæðis næstu 30 daga við álagsaðstæður. Strangari reglur gilda nú um þær eignir sem eiga að geta mætt óvæntu útfæði. Eignirnar þurfa að vera veðhæfar í viðskiptum Seðlabankann, auðseljanlegar og hægt þarf að vera að ákvarða virði þeirra á markaði. Eignirnar mega ekki vera veðsettar og ekki útgefnar af samstæðunni.

Yfir viðmiðum

Lausafjárhlutfall (LCR) Arion banka í árslok 2015 var 218% í erlendum myntum en 134% í heild. Lágmarkskröfur skv. nýjum reglum Seðlabankans eru 100% í erlendum myntum og 90% í heildina, þ.e. samanlagt í íslenskum krónum og erlendum myntum. Viðmið fyrir heildina mun hækka í 100% effir 2017.

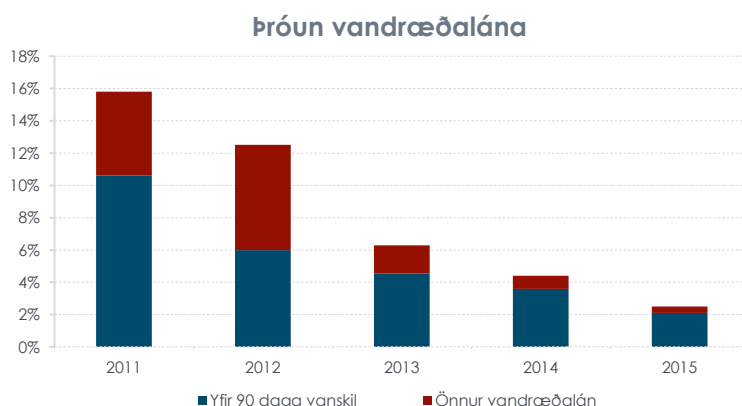
Fjármögnunarhlutfall (net stable funding ration, NSFR) Arion banka er einnig yfir viðmiðum Seðlabanka, en frá og með 2017 skal hlutfallið vera 100% hið minnsta. Við árslok 2015 var fjármögnunarhlutfallið 123% í erlendum gjaldeyri og samtals 105%.

Lausafjárstaða bankans er sterk og hefur bankinn ágæta stöðu til að bregðast við umtalsverðum úttektum innlána. Reitun telur lausafjárstöðu vera jákvæða fyrir lánshæfismatið.

Útlánaáhhætta og gæði eigna

Formlegri endurskipulagningu útlána bankans er lokið og er vanskilahlutfall Arion banka komið í það sem almennt þekkest í alþjóðlegum samanburði.

Þróun vandræðalána (e. problem loans) bankans sem hlutfall af heildarútlánnum má sjá á mynd 9 þar er hlutfallinu skipt á milli vanskilalána og annarra vandræðalána. Hlutfall vandræðalána hefur lækkað úr 4,4% í árslok 2014 í 2,5% í árslok 2015.

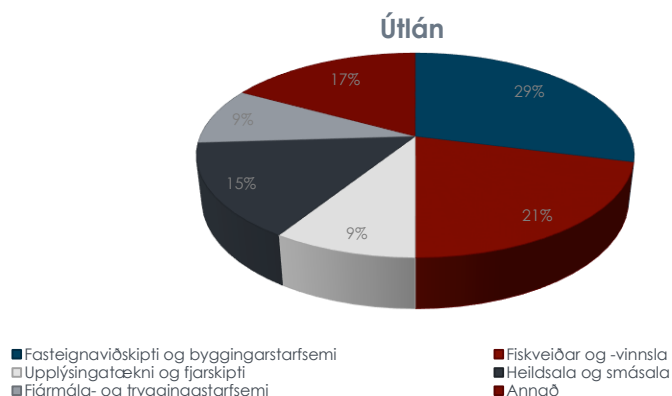

Mynd 11

Heimild: Arion banki

Í árslok 2015 námu lán til einstaklinga 47,8% lánasafnsins en lán til fyrirtækja námu 2,2%. Vægi fyrirtækjaútlána eykst milli ára, en fyrirtækjalán Arion banka jukust um

10% á árinu 2015. Fyrirtækjalán bankans höfðu staðið í stað í krónum talið frá 2009. Hærra hlutfall lánveitinga til einstaklinga með veði í íbúðarhúsnæði styrkir lánasafns bankans og dregur úr áhættu.

Mynd 12
Heimild: Arion banki

Staða vandræðalána

Vandræðalán (e. Problem loans) Arion banka, samkvæmt Basel II skilgreiningu, hafa dregist mikið saman milli ára og er vanskilahlutfall bankans komið í sambærilegt hlutfall og meðal margra fjármálafyrirtæki í Evrópu. Vanskil hafa því lækkað úr 53,8% á árinu 2010 niður í 2,5% í lok árs 2015.

Talið er að öll óvissa varðandi lögmæti erlendra lána sé úr sögunni, en bankinn hefur dregið til baka allar varúðarniðurfærslur vegna erlendra lána og var staða þeirra núll í lok árs 2015. Áfram er þó svigrúm til að lækka hlutfall vandræðalána þó svo því fari að verða takmörk sett.

Stórar áhættuskuldbindingar

Engar stórar áhættuskuldbindingar eru umfram 25% lögbundið hámark. Stærsta áhættuskuldbindingin fór niður í 0% af eiginfjárgrunni á fyrsta ársfjórðungi þessa árs.

C. UTANAÐKOMANDI STUÐNINGUR

Seðlabankinn sem lánveitandi til þrautavara

Losun gjaldeyrishatta í hæfilegum áföngum ætti ekki að koma hart niður á bankanum meðan hann er með sterka lausafjárstöðu. Einnig hefur Seðlabankinn lýst því yfir að hann sé reiðubúinn að grípa til nauðsynlegra aðgerða til þess að mæta neikvæðum áhrifum á lausafjárstöðu einstakra stofnana og kerfisins í heild meðan losað er um fjármagnshöftin, í samræmi við hefðbundið hlutverk bankans í lausafjárstýringu og sem lánveitanda til þrautavara.

Allar líkur eru því á að mati Reitunar að Seðlabankinn geti varið bankana komi til mikils útstreymis þar sem aðallega yrði um krónur að ræða. Væru bankarnir með meira af erlendum lánum væri erfiðara að bregðast við á tímum þar sem erfið er að sækja erlend lán, jafnvel fyrir ríkissjóð.

Rekstur og efnahagur

Rekstrarreikningur	2015	2014	2013	2012
Vaxtatekjur	54.546	50.872	56.867	59.094
Vaxtagjöld	-27.554	-26.652	-33.067	-31.952
Hreinar vaxtatekjur	26.992	24.220	23.800	27.142
Þóknatekjur	21.234	18.447	16.443	16.166
Þóknagjöld	-6.750	-5.138	-5.220	-5.418
Hreinar þóknatekjur	14.484	13.309	11.223	10.748
Hreinar fjármunatekjur (gjöld)	12.844	6.477	3.441	583
Hreinn gengishagnaður(tap)		813	-1.766	1.434
Áhrif hlutdeildarféлага	29.466	3.498	1.986	2.405
Aðrar rekstrartekjur	2.769	5.673	5.664	7.190
Rekstrartekjur	86.555	53.990	44.348	49.502
Laun og launatengd gjöld	-14.892	-13.979	-13.537	-12.459
Annar rekstrarkostnaður	-13.304	-13.063	-11.858	-12.209
Hrein virðisbreyting	-3.087	2.135	-680	-4.690
Hagnaður fyrir skatta	55.272	29.083	18.273	20.144
Tekjuskattur		-4.679	-3.143	-3.633
Bankaskattur		-2.643	-2.872	-1.062
Hagnaður ársins af áframhaldandi starfsemi	55.272	21.761	12.258	15.449
Hagnaður (tap) af aflagðri starfsemi, að frádregnum tekjuskatti	6.832	6.833	399	1.607
Hagnaður ársins	62.104	28.594	12.657	17.056
Önnur heildarafkoma				
Þýðingarmunur vegna erlendra starfsemi	13	-5	-2	2
Samtals heildarafkoma ársins	62.117	28.589	12.655	17.058

Efnahagsreikningur	2015	2014	2013	2012
Eignir				
Handbært fé og innstæður hjá Seðlabanka Íslands	48.102	21.063	37.999	29.746
Útlán og kröfur til lánastofnanir	87.491	108.792	102.307	101.011
Útlán og kröfur til viðskiptavina	680.350	647.508	635.774	566.610
Skuldabréf og skuldagerningar	78.794	66.466	62.171	117.730
Hlutabréf og eiginfjárgerningar með breytilegum tekjum	35.504	25.232	17.449	16.844
Afleiðusamningar	2.401	1.026	1.070	788
Verðbréf til áhættuvarna	16.492	9.104	5.851	2.438
Fjárfestingar í fastafjármunum	7.542	6.842	28.523	28.919
Fjárfestingar í hlutdeildarfélögum	27.299	21.966	17.929	7.050
Varanlegir rekstrarfjármunir	6.766	7.080	6.943	6.311
Óefnislegar eignir	9.285	9.596	5.383	4.941
Tekjuskattsinneign	205	655	818	463
Fastafjármunir til sölu og aflögð starfsemi	5.082	3.958	10.046	11.923
Aðrar eignir	5.730	4.448	6.587	5.901
Eignir samtals	1.011.043	933.736	938.850	900.675
Skuldir				
Skuldir við lánastofnanir og Seðlabanka Íslands	11.387	22.876	28.000	32.990
Innlán	469.347	454.973	471.866	448.683
Fjárskuldbindingar á gangvirði	7.609	9.143	8.960	13.465
Skattskuldir	4.922	5.123	4.924	3.237
Fastafjármunir til sölu og aflögð starfsemi	0	0	567	1.769
Aðrar skuldir	49.461	47.190	43.100	40.348
Lántaka	256.058	200.580	204.568	195.085
Víkjandi lán	10.365	31.639	31.918	34.220
Skuldir samtals	809.149	771.524	793.903	769.797
Eigið fé				
Hlutafé	2.000	2.000	2.000	2.000
Yfirverðsreikningur hlutafjár	73.861	73.861	73.861	73.861
Varasjóðir	4.548	1.632	1.637	1.639
Óráðstafað eigið fé	112.377	83.218	62.591	49.572
Eigið fé	192.786	160.711	140.089	127.072
Hlutdeild minnihluta	9.108	1.501	4.858	3.806
Eigið fé samtals	201.894	162.212	144.947	130.878
Skuldir og eigið fé samtals	1.011.043	933.736	938.850	900.675

Fyrirvarar

Við gerð þessarar greiningar og mats á lánshæfi er gengið út frá því að þau gögn og upplýsingar sem Reitun hefur fengið aðgang að til skoðunar séu sannleikanum samkvæmt og ekki liggja fyrir frekari gögn. Hafi Reitun fengið afhent ljósrit af skjölum gengur Reitun út frá því að þau séu í samræmi við frumrit viðkomandi skjala og ekki hafi verið gerðir neindir viðaukar eða breytingar á þeim eftir á. Þá er gengið út frá því að allar undirritanir á skjöl og samninga sem Reitun hefur fengið aðgang að séu réttar og skuldbindandi fyrir félagið.

Þær skoðanir og spár sem hér koma fram eru byggðar á almennum upplýsingum og mögulega trúnaðarupplýsingum sem Reitun hefur undir höndum þegar matið er ritað. Helstu heimildir eru ársskýrslur og ýmis gögn frá þeim aðila sem verið er að meta, s.s. lánasamningar, starfsreglur og fjárhagslegar sundurliðanir auk annarra upplýsinga sem og annarra aðgengilegra opinberra upplýsinga sem birst hafa í fjölmiðlum og á öðrum vettvangi sem félagið telur áreiðanlegar. Reitun ábyrgist þó ekki áreiðanleika eða nákvæmni upplýsinganna og ber enga ábyrgð á áreiðanleika upplýsingaveitna sem stuðst er við. Upplýsingar í umfjöllun eru einungis birtar í upplýsingarskyni og þær ber ekki að skoða sem tilboð neinn hátt og þær skulu ekki nýttar á þeirri forsendu að um sé að ræða ráðleggingar vegna fjárfestinga í fjármálagerningum. Fjárfestar eru eindregið hvattir til að afla sér sjálfstæðra ráðlegginga eigin ráðgjafa áður en fjárfest er í fjármálagerningum, s.s. vegna lagalegrar eða skattalegrar stöðu sinnar. Reitun og starfsfólk Reitunar bera ekki ábyrgð á viðskiptum sem byggð eru á þeim upplýsingum og skoðunum sem hér eru settar fram.

Þrátt fyrir að þess sé sérstaklega gætt að upplýsingarnar séu réttar og nákvæmar þegar þær eru settar fram getur Reitun, eða starfsmenn Reitunar ekki borið ábyrgð á villum. Mat á upplýsingum endurspeglar skoðanir Reitunar á þeim degi sem þær eru settar fram, en þær geta breyst án fyrirvara. Hvorki Reitun né stjórnendur eða starfsmenn félagsins bera ábyrgð á beinu eða óbeinu tjóni sem hlýst af upplýsingum sem finna má í þessu mati eða dreifingu slíkra upplýsinga.

Sérstök athygli er vakin á því að áætlanir og spár geta breyst fyrirvaralaust á jákvæðan eða neikvæðan hátt og eru háðar utanaðkomandi óvissu og breytum sem gjarnan eru ekki á valdi Reitunar. Reitun og starfsmenn félagsins taka ekki ábyrgð á því ef að lánshæfismat einstakra útgefanda sem félagið hefur metið og gefið einkunn á breytist. Reitun ábyrgist ekki að gera breytingar á þeim upplýsingum sem birtar eru í skýrslunni ef forsendur þeirra breytast eða ef í ljós kemur að þær eru rangar eða ónákvæmar.

Reitun, starfsmenn Reitunar, stjórnarmenn eða aðilar tengdir Reitun kunna að eiga hagsmuna að gæta varðandi einstök félög sem greiningar, verðmatsskýrslur og annað útgáfuefni Reitunar lýtur að hverju sinni. Hagsmunir kunna að vera ýmsir t.d. sem hluthafar eða ráðgjafar, eða hagsmunir sem lúta að annarri veittri þjónustu. Útgefandi verðbréfa sem metin eru greiðir Reitun fyrir þá þjónustu. Verðmöt og greiningar eru engu að síður unnin sjálfstætt af Reitun.

Reitun á allan höfundarrétt að upplýsingum í skýrslunni. Óheimilt er með öllu að dreifa þeim upplýsingum sem finna má í matinu eða nýta þær með öðrum hætti án heimildar Reitunar.